

Ge mig chansen, och jag tar den!

DELAKTIGHET, SAMSPELSPARTNERN SOM MÖJLIGGÖRARE

*Helena Wandin, logoped, Nationellt Center för Rett syndrom & närliggande diagnoser, doktorand, Uppsala universitet*

www.nationelltcenter.se

---

---

---

---

---

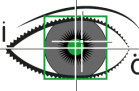
---

---

---

VINNOVA

Delaktig i ögonblicket



ÖSTRA GÖTALANDBLADEN  
SÄLLSKAPET FÖR HVB- OCH  
LÄRORETTSLÄRARE

Eva Holmqvist  
Leg. Arbetsterapeut

---

---

---

---

---

---

---

---

Vem kan ha nytta av ögonstyrd dator?

- Stora motoriska svårigheter där det inte finns annat alternativ
- Kan använda annat styrsätt som till exempel huvudmus eller joystick – men det är mycket energi- och tidskrävande
- Kognitivt?

Sahlgrenska Universitetssjukhuset

---

---

---

---

---

---

---

---

## Hur kan samspelspartnern göra?

- Ge tillgång till många ord
- Kommunicera i aktivitet
- Använda en responsiv kommunikationsstil
- Förebilda (pekprata/modellera/modellprata)
- Ge möjlighet att utforska




---

---

---

---

---

---

---

---

## Ge tillgång till många ord

- PDD Abilia
  - SnapCore first Tobii Dynavox
  - Avaz
  - Delaktig i ögonblicket
- } Svenska ordförråd att växa i

www.nationellcenter.se




---

---

---

---

---

---

---

---

## Kommunicera i aktivitet

För att ha något att prata om

För motivation – engagemang, förstärkning

För förståelse – koppla ord till innehåll

Forskning:

Använda AKK i situationer som förekommer naturligt i vardagen, bokläsning, lek, matsituation

www.nationellcenter.se




---

---

---

---

---

---

---

---

### Kommunicera om intressen

- [Child interests activity checklist](#) Dunst, Raab & Trivette (2013).
- [Topic interest inventory](#) (Tobii Dynavox)

#### Hjälp

- Att välja och anpassa ordförråd
- Att sätta mål
- Att utvidga erfarenheter

Bethany Diener "Using Client Interests in AAC Intervention: More than Just a Good Idea"

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Coffee shop	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Computers (Internet, Facebook)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Concerts and musical events	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Crimes	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Dating	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Dinner (eating at home or in a restaurant)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Directions and maps	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Doctor visit	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Dog	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Exercise	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Fast food	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

This activity ...	Is my child's interest	Would be interesting to my child	This activity ...	Is my child's interest	Would be interesting to my child
Being part of feeding/caring for pets	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Scribbling on paper	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Being part of mealtime conversations	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Having pretend phone conversations	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Picking up and "naming" toys	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Playing with alphabet blocks or letter magnets	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Listening to songs or nursery rhymes during bath time	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	"Coloring" pictures	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Talking about colors, body parts, and clothes while dressing	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	"Drawing" in sand or dirt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Looking at picture books	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Finger painting	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Listening to bedtime stories	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Using crayons, markers, pens, and pencils	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Playing parent/child vocal games	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	"Acting out" stories	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Looking at photo albums	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Singing songs, nursery rhymes	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Snuggling with a parent	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Listening to music/songs	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Looking at alphabet books	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Playing lap games/finger games	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
"Typing" letters or words on a computer keyboard	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	Playing rhyming or naming games	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Använda en responsiv kommunikationsstil

- Följa och svara
- Flera uttrycksätt
- Vänta och förvänta
- Anpassa
- Engagera
- AKKtiv
- Hanen
- Ett gott samspel - Eldorado
- Kommunikationspass
- MI-strategier

www.nationalcenter.se

10

---

---

---

---

---

---

---

---

## Förebilda

- Peka på bilder till sitt tal
- Peka och prata
  - Bara prata på
  - Med mål: utöka ordförråd, meningsbyggnad, ny kommunikativ funktion, ny aktivitet, navigera
- VIKTIGT hela vägen

www.nationalcenter.se

11

---

---

---

---

---

---

---

---

## Möjliggöra för möjliggöraren?

Enkät till logoped: instruktion gavs ofta i samtal

- Förklara
- Låta deltagarna förklara
- Visa
- Öva och få feedback
- Få feedback på verkliga situationer

Kent-Walsh & McNaughton, 2005

www.nationalcenter.se

12

---

---

---

---

---

---

---

---

## Ge feedback

Ge positiv feedback med ett tillägg av konkreta beteendetips som siktar framåt.

alltså:

VAD var bra? VARFÖR var det bra? PÅ VILKET SÄTT skulle det kunna bli ännu bättre?

*"När du stannade kvar en stund med fingret när du förebildade hann NN se vad du pekade på. Då kan hon lättare själv använda den. Läger du sedan till ett ord får hon se en tvåords-mening*

Avsluta med en öppen fråga, t.ex: "Hur tänker du kring det?"

Magnus Starbrink, psykolog, Nationellt Center för Rett syndrom och närliggande diagnoser

www.nationellcenter.se

13

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Konsultation i Kina

- Sex familjer, lärare, support från Tobii, tolkar och konsult från NC
- Varsin enhet, föregångare till SnapCore first i Communicator, under projektets gång SCF
- Presentation, tre halvdagar med barn, tre halvdagar handledning, två dagar med lärare
- Fyra onlinepresentationer 1 g per månad
- 18 "hemläxor" korta videoklipp och feedback via mail !!!

www.nationellcenter.se

14

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Stöd

- Heja på, ser ni...? (Vad var bra och varför)
- Fortsätt bara, ha tålamod (Ge tillförsikt)
- Peppa till att utmana sig, gå vidare (Beteendetips som siktar framåt)
- Individanpassning exempelvis kalibrering, dwelltid, anpassa kartor, förslag på aktiviteter

www.nationellcenter.se

15

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Att sätta mål

Måluppfyllelseskala  
Goal Attainment Scaling

Manual och Arbetsbok

*Helena Lindstedt &  
Ann-Britt Ivarsson*



www.nationellcenter.se

16

---

---

---

---

---

---

---

---

## Att sätta mål

Mål som kan graderas

- Hur ofta
- Med vilket stöd
- Hur länge
- Vad - förmåga

1.	Mycket mindre än förväntat utfall
2.	Något mindre än förväntat utfall
3.	MÅL: Förväntat utfall
4.	Något mer än förväntat utfall
5.	Mycket mer än förväntat utfall

www.nationellcenter.se

17

---

---

---

---

---

---

---

---

## Exempel GAS

Målområde: Uttrycka att något är fel

Mål: Omgivningen förebildar vid tre olika tillfällen och anledningar under en vecka när NN inte är nöjd/på bra humör och hon tittar på kartan när de pekar.

Exempel på strategier:

- Bygga en karta
- Förebilda i vardagen
- I lek i skolan och vid bokläsning hemma
- Om datorn eller kartan inte är i närheten – säg hela vägen högt

www.nationellcenter.se

18

---

---

---

---

---

---

---

---

Gör't  
Håll i, håll ut  
Kom igen  
Men inte ensamma!

www.nationalcenter.se

19

---

---

---

---

---

---

---

---

 Delaktig i ögonblicket

**Kliniska erfarenheter**

- Viktigt med kunskap kring vad som krävs för att prova ut ögonstyrd dator för barn med flerfunktionsnedsättning
- Viktigt med funktionella programvaruanpassningar som är motiverande och på rätt nivå


Kommunikationsavdelningen 190327 Sahlgrenska Universitetssjukhuset

---

---

---


---

---

---

---

---

 Delaktig i ögonblicket

**Att lära sig styra dator med ögonen kan ta tid**

enligt en studie av Maria Borgestig förbättrade barn sin förmåga att styra datorn upp till 19 månader efter att de fått tillgång till den (Borgestig, Falkmer & Hemmingsson, 2013)

Kommunikationsavdelningen 190327 Sahlgrenska Universitetssjukhuset

---

---

---


---

---


---

---

---



Delaktig i ögonblicket



## Intervjustudie

Intervju med 11 personer (föräldrar och professionella) som var nyckelpersoner i användandet av dator

Gaze-controlled communication technology for children with severe multiple disabilities: Parents and professionals' perception of gains, obstacles, and prerequisites

Kommunikationsbarheten 190327 Sahlgrenska Universitetssjukhuset

---

---

---


---

---


---

---

---



Delaktig i ögonblicket



## Sammanfattning av intervjustudien

Ögonstyrd dator ger vinster för barn med flerfunktionsnedsättning som självständighet, social interaktion, lärande och effektivare datoranvändning.

Det finns både hinder som försvårar och förutsättningar som måste uppfyllas

**Förutsättningar för att det ska fungera:**

- Tid
- Samarbete i nätverket
- Stimulerande innehåll
- Kunskap – att veta hur

Kommunikationsbarheten 190327 Sahlgrenska Universitetssjukhuset

---

---

---


---

---


---

---

---



Delaktig i ögonblicket



## Syfte med projektet

- Utforma ett informationsmaterial om metod och strategier för att barn med flerfunktions-nedsättning på bästa sätt ska kunna använda ögonstyrd dator
- Utforma färdiga programvaruanpassningar för barn på olika nivå, både åldersmässigt som kognitivt och kommunikativt

Kommunikationsbarheten 190327 Sahlgrenska Universitetssjukhuset

---

---

---

---


---


---

---

---



 Delaktig i ögonblicket



**Anpassningar för:**

- Kommunikation
- Lek och fritid
- Lärande

Kommunikationsbarheten 190127 Sahlgrenska Universitetssjukhuset

---

---

---


---


---










---

---

---

 Delaktig i ögonblicket



Öronhörs syn	Kommunikation: Färdig	Kommunikation: Medel	Kommunikation: Anpassad
Shardott Färdig	 Jackie	 Alex	 Sacha
Shardott Medel	 Charlie	 Naur	 Toddy
Shardott Anpassad	 Bubba	 Kia	 Loo

<http://www.dart-gbg.org/delaktigiogonblicket>

---

---

---


---

---


---

---

---

 **NATIONELLT CENTER**  
för RETT SYNDROM & NÄRLIGGANDE DIAGNOSER

Helena Wandin  
Helena.wandin@regionjh.se



www.nationelltcenter.se

---

---

---

---

---

---

---

---

[eva.holmqvist@vgregion.se](mailto:eva.holmqvist@vgregion.se)

[www.dart-gbg.org](http://www.dart-gbg.org)



---

---

---

---

---

---

---

---